

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН
2022 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН
АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: СНАГ-2023/310/НА-СТА-ТШЗ

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу.

Санхүү-Нийцлийн аудитын газрын захирал,
тэргүүлэх аудитор: Ц.Наранчимэг
Утас: 261665 Цахим хаяг: naranchimegts@audit.gov.mn
Аудитын менежер: С.Нацагдорж
Утас: 260512 Цахим хаяг: natsagdorjs@audit.gov.mn
Аудитор: М.Лхагвасүрэн
Утас: 260512 Цахим хаяг: lkhagvasurenm@audit.gov.mn
Аудитыг гэрээгээр гүйцэтгэсэн: "Их наяд аудит" ХХК
Захирал: Х.Ариунзул
Утас: 450410 Цахим хаяг: ikhayadaudit@gmail.com

АГУУЛГА

1. Хараат бус аудиторын дүгнэлт	2
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл	4
3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга	11
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа	11
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин	11
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	11
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд	12
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	13
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	15
4.1 Ерөнхий зүйл	15
4.2 Материаллаг байдал	15
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	15
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	16
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	16
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	17
5. Аудитын илрүүлэлт	18
6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл	20

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ЗГ	Засгийн газар
НА	Нотлох ажил
СНАГ	Санхүү-нийцлийн аудитын газар
СТА	Санхүүгийн тайлангийн аудит
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ХНХЯ	Хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын яам
ХХОАТ	Хувь Хүний Орлогын Албан Татвар

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас 26-04-37, Факс 51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮНИЙ
ХӨГЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН ДАРГЫН
АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ Ц.НЯМСҮРЭН
ТАНАА

2023.02.20 № 07/321
танай -ны № -т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, 8.4, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9 1-д заасны дагуу Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторовын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Санхүүгийн тайлангийн тухай болон аудитын тайлангийн тухай хэрэглэгчдийн анхаарал хандуулах, ач холбогдолтой зүйлийн талаар тодруулахад санхүүгийн тайланд толилуулаагүй асуудал гараагүй болно.

Байгууллагын удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг ашигласан байна. Цаашид тус байгууллагын талаар чиг үүрэг нь өөрчлөгдөж татан буугдах, нэгдэх асуудал гараагүй тул байгууллагын тасралтгүй байдлын талаар нөхцөл үүсээгүй гэж үзсэн болно.

Аудитын гол асуудал

Санхүүгийн тайлагнал, нягтлан бодох бүртгэл, бүртгэлийн суурь, бодлогын өөрчлөлт, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигт тайлант хугацаанд өөрчлөлт ороогүй болно.

Бусад асуудлын хэсэг

Тайлант онд 2 удирдах, 33 гүйцэтгэх, нийт 35 орон тоо батлагдсанаас удирдах 1, гүйцэтгэх албан тушаалд 2 ажилтан ажиллаж, батлагдсан бүтэц орон тооноос нийт 3 ажилтан дутуу ажилласан байна.

Байгууллагын жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 8 зорилтын хүрээнд 24 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс 93.7 хувийн гүйцэтгэлтэй гэж тайлагнасан байна. Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН (I)	1,559,937,642.00	1,564,094,371.13
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	6,100.00	3,900.00
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	6,100.00	3,900.00
3121	Төгрөг	6,100.00	3,900.00
31213	Арилжааны банкин дахь харилцах	6,100.00	3,900.00
33	АВЛАГА	1,552,401,600.00	1,555,455,698.13
335	Бусад авлага		3,054,098.13
3351	Байгууллагаас авах авлага		3,054,098.13
336	Зээлийн авлага	1,552,401,600.00	1,552,401,600.00
3361	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	1,552,401,600.00	1,552,401,600.00
33615	Хувийн хэвшлийн аж ахуй нэгжид олгосон зээл	1,552,401,600.00	1,552,401,600.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	7,529,942.00	8,634,773.00
354	Хангамжийн материал	7,529,942.00	8,634,773.00
35410	Бичиг хэргийн материал	2,974,565.00	4,234,054.00
35420	Аж ахуйн материал	217,800.00	217,800.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	531,032.00	1,020,423.00
35470	Бусад хангамжийн материал	3,806,545.00	3,162,496.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН (II)	3,639,676,202.58	3,475,311,328.54
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,639,676,202.58	3,475,311,328.54
392	Биет хөрөнгө	3,551,857,353.52	3,394,567,176.44
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	3,500,167,535.00	3,500,167,535.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(329,825,417.75)	(397,778,675.03)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	308,400,000.00	212,850,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл-Тээврийн хэрэгсэл	(79,363,333.36)	(79,149,583.36)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	184,934,612.00	237,109,612.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл- Тоног төхөөрөмж	(70,791,239.69)	(109,737,444.18)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	39,083,416.82	39,083,416.82
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл- Тавилга	(15,476,127.41)	(20,600,404.28)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	13,387,934.80	13,387,934.80
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(6,660,026.89)	(8,765,215.33)
39217	Номын фонд	8,000,000.00	8,000,000.00
393	Биет бус хөрөнгө	87,818,849.06	80,744,152.10
39301	Программ хангамж	17,309,090.91	17,309,090.91
39302	Хасагдуулга	(2,884,848.48)	(8,654,545.44)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	77,168,440.00	77,168,440.00
39304	Хасагдуулга	(3,773,833.37)	(5,078,833.37)
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН (III=I+II)	5,199,613,844.58	5,039,405,699.67
	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨРИЙН ДҮН		
	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР		200,000.00
413	Өглөг		200,000.00
4136	Бусад өглөг		200,000.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг		200,000.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН (V)	5,199,613,844.58	5,039,205,699.67
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	5,199,613,844.58	5,039,205,699.67
511	ЗГ-ын оруулсан капитал /ЗГ-ын сан/ орон нутгийн сан	1,474,849,925.14	1,474,849,925.14
51101	Өмч: төрийн өмч	1,474,849,925.14	1,474,849,925.14
512	Хуримтлагдсан үр дүн	1,095,829,839.62	935,421,694.71
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	2,532,818,018.58	1,095,829,839.62
51220	Тайлант үеийн үр дүн	(1,436,988,178.96)	(160,408,144.91)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,628,934,079.82	2,628,934,079.82

6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИН ДҮН (VI=IV+V)	5,199,613,844.58	5,039,405,699.67
---	---	-------------------------	-------------------------

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	2,473,792,514.31	4,273,964,899.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	73,520,444.62	72,966,999.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	73,520,444.62	72,966,999.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	25,740,693.31	-
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,463.00	-
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого /үндсэн хөрөнгө/	25,738,230.31	52,175,000.00
120009	Бусад орлого	11,600,000.00	20,649,800.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого /бараа материал/	10,441,521.00	142,199.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,426,010,300.00	4,200,997,900.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	2,418,805,300.00	4,200,997,900.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	2,418,805,300.00	4,200,997,900.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	7,205,000.00	-
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	7,205,000.00	-
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,217,228,699.03	4,360,321,793.91
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,217,228,699.03	4,360,321,793.91
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,178,681,738.06	1,035,137,621.88
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	474,960,271.37	520,369,370.71
210101	Үндсэн цалин	376,351,138.30	342,238,691.99
210102	Нэмэгдэл цалин	61,862,281.27	70,303,791.22
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	36,746,851.80	75,640,178.08
210104	Урамшуулал		31,834,077.27
210105	Гэрээт ажлын цалин		352,632.15
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгал төлөх шимтгэл	57,727,544.89	66,156,159.02
210201	Тэтгэврийн даатгал	38,952,396.66	47,309,888.86
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,693,787.31	5,517,530.98
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	938,757.66	4,179,244.70
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,755,029.64	829,079.88
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	9,387,573.62	8,320,414.60
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	44,168,164.39	49,182,099.72
210301	Гэрэл, цахилгаан	15,834,221.28	21,163,950.35
210302	Түлш, халаалт	16,702,254.11	11,587,625.37
210303	Цэвэр, бохир ус	11,631,689.00	16,430,524.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	74,761,051.20	35,334,539.39
210401	Бичиг хэргийн материал	10,990,835.00	5,725,441.00
210402	Тээвэр, шатахууны зардал	11,502,423.00	5,202,808.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	11,908,686.20	8,248,495.39
210406	Бага үнэтэй түргэн элэгдэх эд зүйлс	40,359,107.00	16,157,795.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	20,588,990.00	7,725,899.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	99,600.00	
210604	Урсгал засвар	20,489,390.00	7,725,899.00
2107	Томилолт, зочны зардал	16,472,000.00	6,500,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	16,472,000.00	6,500,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	195,106,409.00	207,380,930.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	186,412,736.00	200,521,806.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	8,000,000.00	4,000,000.00

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210803	Даатгалын үйлчилгээ	278,130.00	
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	175,543.00	135,924.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	240,000.00	2,721,000.00
210808	Банк санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж		2,200.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	294,897,307.21	142,488,624.04
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	294,897,307.21	142,488,624.04
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	38,546,960.97	3,325,184,172.03
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	38,546,960.97	3,325,184,172.03
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	38,546,960.97	3,325,184,172.03
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	1,256,563,815.28	(86,356,894.91)
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	2,693,551,994.24	74,051,250.00
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	2,693,551,994.24	74,051,250.00
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	(2,693,551,994.24)	(74,051,250.00)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (7)=(3)+(4)	(1,436,988,178.96)	(160,408,144.91)

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	2,443,054,763.00	4,221,847,700.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	2,463.00	4,221,847,700.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	2,463.00	20,849,800.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	2,463.00	200,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,463.00	200,000.00
120009	Бусад орлого		20,649,800.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,443,052,300.00	4,200,997,900.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	2,418,805,300.00	4,200,997,900.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	2,418,805,300.00	4,200,997,900.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	24,247,000.00	
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	24,247,000.00	
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	2,437,882,300.00	4,221,849,900.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,437,882,300.00	4,221,849,900.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	846,933,739.03	896,665,727.97
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	475,206,169.46	528,263,827.86
210101	Үндсэн цалин	376,597,036.64	350,133,149.14
210102	Нэмэгдэл	61,862,280.59	70,303,791.22
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	36,746,852.23	75,640,178.08
210104	Үр дүнгийн урамшуулал		31,834,077.27
210105	Гэрээт ажлын хөлс		352,632.15
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	61,482,693.98	61,315,800.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	42,707,545.75	41,724,300.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,693,787.31	4,897,900.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	938,757.66	3,918,300.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,755,029.64	979,600.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	9,387,573.62	9,795,700.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	44,168,164.39	49,182,099.72
210301	Гэрэл, цахилгаан	15,834,221.28	21,163,950.35
210302	Түлш, халаалт	16,702,254.11	11,587,625.37
210303	Цэвэр, бохир ус	11,631,689.00	16,430,524.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	39,492,672.20	33,869,291.39
210401	Бичиг хэрэг	4,304,180.00	4,682,050.00

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210402	Тээвэр, шатахуун	5,812,000.00	5,550,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	10,796,686.20	8,248,495.39
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	18,579,806.00	15,388,746.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	20,588,990.00	7,725,899.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл	99,600.00	
210604	Урсгал засвар	20,489,390.00	7,725,899.00
2107	Томилолт, зочны зардал	14,072,000.00	6,500,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	14,072,000.00	6,500,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	191,923,049.00	209,808,810.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	183,229,376.00	201,636,586.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	8,000,000.00	4,000,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	278,130.00	
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	175,543.00	135,924.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	240,000.00	4,034,100.00
210808	Банк санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж		2,200.00
212	Татаас	1,552,401,600.00	
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	1,552,401,600.00	
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	1,552,401,600.00	
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	38,546,960.97	3,325,184,172.03
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	38,546,960.97	3,325,184,172.03
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	38,546,960.97	3,325,184,172.03
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	5,172,463.00	(2,200.00)
	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	5,170,000.00	
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН	5,170,000.00	
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	5,170,000.00	
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	5,170,000.00	
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	5,170,000.00	
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(5,170,000.00)	
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	2,463.00	(2,200.00)
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	3,637.00	6,100.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	6,100.00	3,900.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан үр дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,474,849,925.14	5,206,996,006.94	(45,243,908.54)	6,636,602,023.54
Нягтлан бодох бүртгэлийн			2,578,061,927.12	2,578,061,927.12

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

бодлогын өөрчлөлт				
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,474,849,925.14	5,206,996,006.94	2,532,818,018.58	9,214,663,950.66
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт		(2,578,061,927.12)		(2,578,061,927.12)
Тайлант үеийн үр дүн			(1,436,988,178.96)	(1,436,988,178.96)
2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,474,849,925.14	2,628,934,079.82	1,095,829,839.62	5,199,613,844.58
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,474,849,925.14	2,628,934,079.82	1,095,829,839.62	5,199,613,844.58
Тайлант үеийн үр дүн			(160,408,144.91)	(160,408,144.91)
2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,474,849,925.14	2,628,934,079.82	935,421,694.71	5,039,205,699.67

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,249,432,900.00	895,276,727.97	3,354,156,172.03	21.1
УРСГАЛ ЗАРДЛЫН ДҮН	4,200,997,900.00	895,276,727.97	3,305,721,172.03	21.3
Бараа, үйлчилгээний зардал	4,200,997,900.00	895,276,727.97	3,305,721,172.03	21.3
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,963,418,600.00	528,263,827.86	2,435,154,772.14	17.8
Үндсэн цалин	1,845,608,700.00	350,133,149.14	1,495,475,550.86	19.0
Нэмэгдэл	883,592,400.00	70,303,791.22	813,288,608.78	8.0
Унаа болон бусад нөхөн олговор	234,217,500.00	75,640,178.08	158,577,321.92	32.3
Урамшуулал		31,834,077.27	(31,834,077.27)	(100.0)
Гэрээт ажлын хөлс		352,632.15	(352,632.15)	(100.0)
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	364,027,600.00	61,315,800.00	302,711,800.00	16.8
Тэтгэврийн даатгал	242,768,300.00	41,724,300.00	201,044,000.00	17.2
Тэтгэмжийн даатгал	30,314,800.00	4,897,900.00	25,416,900.00	16.2
ҮОМШӨ-ний даатгал	24,251,900.00	3,918,300.00	20,333,600.00	16.2
Ажилгүйдлийн даатгал	6,063,000.00	979,600.00	5,083,400.00	16.2
Эрүүл мэндийн даатгал	60,629,600.00	9,795,700.00	50,833,900.00	16.2
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	72,923,400.00	49,182,099.72	23,741,300.28	67.4
Гэрэл, цахилгаан	26,752,900.00	21,163,950.35	5,588,949.65	79.1
Түлш, халаалт	25,003,800.00	11,587,625.37	13,416,174.63	46.3
Цэвэр, бохир ус	21,166,700.00	16,430,524.00	4,736,176.00	77.6
Хангамж, бараа материалын зардал	111,353,200.00	32,480,291.39	78,872,908.61	29.2

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Бичиг хэрэг	9,903,000.00	4,093,050.00	5,809,950.00	41.3
Тээвэр, шатахуун	17,692,400.00	4,750,000.00	12,942,400.00	26.9
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	24,984,600.00	8,248,495.39	16,736,104.61	33.0
Хог хаягдал зхйлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	7,597,000.00		7,597,000.00	100.0
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	51,176,200.00	15,388,746.00	35,787,454.00	30.1
Нормативт зардал	256,165,100.00		256,165,100.00	100.0
Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	234,476,000.00		234,476,000.00	100.0
Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	21,689,100.00		21,689,100.00	100.0
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	40,719,100.00	7,725,899.00	32,993,201.00	94.4
Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	13,257,700.00	-	13,257,700.00	100.0
Урсгал засвар	27,461,400.00	7,725,899.00	19,735,501.00	28.1
Томилолт, зочны зардал	7,689,800.00	6,500,000.00	1,189,800.00	84.5
Дотоод албан томилолт	7,689,800.00	6,500,000.00	1,189,800.00	84.5
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	361,722,500.00	209,808,810.00	151,913,690.00	58.0
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	234,196,500.00	201,636,586.00	32,559,914.00	86.1
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох зардал	25,481,300.00	4,000,000.00	21,481,300.00	15.7
Даатгалын үйлчилгээ	774,900.00	-	774,900.00	100.0
Тээврийн хэрэгслийн татвар	522,100.00	135,924.00	386,176.00	16.0
Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	256,500.00	-	256,500.00	100.0
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	28,630,000.00	4,036,300.00	24,593,700.00	14.1
Газрын төлбөр	1,518,400.00		1,518,400.00	100.0
Улсын мэдээллийн маягт, хэвлэх, бэлтгэх	70,342,800.00		70,342,800.00	100.0
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	22,978,600.00		22,978,600.00	100.0
Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	22,978,600.00		22,978,600.00	100.0
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	48,435,000.00		48,435,000.00	100.0
Тоног төхөөрөмж	48,435,000.00		48,435,000.00	100.0
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	4,249,432,900.00	895,274,527.97	3,354,158,372.03	21.1
УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	4,249,432,900.00	895,274,527.97	3,354,158,372.03	21.1
Улсын төсвөөс санхүүжих	4,249,432,900.00	875,813,727.97	3,373,619,172.03	20.6
Үндсэн үйл ажиллагааны орлого		19,460,800.00	(19,460,800.00)	(100.0)
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		6,100.00		

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		3,900.00		
Ажиллагсдын тоо	35	32	3	91.4
Удирдах ажилтан	2	1	1	50.0
Гүйцэтгэх ажилтан	33	31	2	93.9

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		-
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		1,389,000.00
УРСГАЛ ЗАРДАЛ		1,389,000.00
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		1,389,000.00
Хангамж, бараа материалын зардал		1,389,000.00
Бичиг хэрэг		589,000.00
Тээвэр, шатахуун		800,000.00
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР		1,389,000.00
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		1,389,000.00
Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		1,389,000.00
НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		-
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		-
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		-

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын эрхэм зорилго "Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрх оролцоо, хөгжил хамгааллын талаарх Засгийн газрын бодлого, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийгмийн харилцаанд оролцох тэгш эрхийг хангах, бие даан хөгжих чадварыг эзэмшүүлэх замаар амьдралын чанарыг нь дээшлүүлэхэд оршино" гэж тодорхойлж, 9 зорилтуудыг дэвшүүлэн ажилласан байна.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын үйл ажиллагааны үндсэн чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлжээ. Үүнд:

- Монгол Улсын хууль тогтоомж болон Олон Улсын гэрээ, конвенцыг дагаж мөрдүүлэхийн тулд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний талаар төрөөс баримталж буй бодлогыг салбарын бодлого, хөтөлбөрүүдтэй уялдуулан зохицуулах, хэрэгжилтийг хангах, салбар дундын хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх;
- Мэдээлэл харилцаа холбоо, технологид нэвтрэхэд үүсэх саад бэрхшээлийг арилгах замаар хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн нийгмийн оролцоог дэмжих, хүртээмжтэй орчныг бий болгох;
- Хуулиар хориглоогүй бусад үйл ажиллагаа;

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар нь үйл ажиллагаандаа Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай, Нийгмийн халамжийн тухай, Төсвийн тухай, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай, Төрийн албаны тухай, Хөдөлмөрийн тухай, Нийгмийн даатгалын тухай, Татварын багц хуулиуд болон бусад холбогдох хууль тогтоомжууд, Засгийн газар болон Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас гаргасан заавар, журам, шийдвэрүүдийг мөрдөж ажиллаж байна.

Тус байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд тайлант онд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Монгол Улсын төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт орсон;
- Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль шинээр батлагдсан;
- Хөдөлмөрийн тухай хуульд өөрчлөлт орсон;
- ЗГ-ын 2021 оны 388 дугаар "Монгол Улсын 2022 оны төсвийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай";
- ЗГ-ын 2022 оны 192 дугаар тогтоол "Үйлчилгээний албан тушаал эрхэлдэг төрийн албан хаагчийн цалингийн доод хэмжээг тогтоох тухай";

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр

санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын даргын 2018 оны 01 дугаар сарын 01-ний өдрийн 53 дугаар тушаалаар Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газарт мөрдөгдөх "Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг"-ийг баталж 2019 оны 1 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс мөрдөж ажиллаж байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан "Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар"-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 160,208.1 мянган төгрөгөөр буюу 3.1 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	/мянган төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	6.1	3.9	(2.2)
Авлага	1,552,401.6	1,555,455.7	3,054.1
Бараа материал	7,529.9	8,634.8	1,104.9
Үндсэн хөрөнгө	3,639,676.2	3,475,311.3	(164,364.9)
Нийт хөрөнгө	5,199,613.8	5,039,405.7	(160,208.1)
Өр төлбөр	-	200.0	200.0
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	5,199,613.8	5,039,205.7	(160,408.1)
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	5,199,613.8	5,039,405.7	(160,208.1)

Өмнөх оны үзүүлэлтээс нөлөө бүхий өөрчлөлт гарсан нь авлага, бараа материал, үндсэн хөрөнгө, өр төлбөр, засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/ дансууд байна.

Мөнгөн хөрөнгө дансны үлдэгдэл өмнөх оноос 2.2 мянган төгрөгөөр буурсан нь арилжааны банкин дах харилцах дансны үлдэгдэл буурсан нь нөлөөлсөн.

Авлага дансны үлдэгдэл 1,555,455.7 мянган төгрөг болж 3,054.1 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант онд ХХОАТ-ыг илүү төлсөнөөс шалтгаалжээ.

Авлага дансны үлдэгдэлд 2021 онд Монгол Улсын ЗГ-ын 88 дугаар тогтоолоор үүссэн Дэл оюу дөл ХХК-аас авах 1,552,401.6 мянган төгрөгийн авлага нь гэрээний хугацаандаа эргэн төлөгдөхгүй байгаа талаар Хөдөлмөр Нийгмийн Хамгааллын Яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 07-ны өдрийн А/257 дугаар тушаалаар ажлын хэсэг байгуулсан байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 8,634.8 мянган төгрөг болж 1,104.9 мянган төгрөгөөр өссөн нь бичиг хэрэг, хангамжийн материал худалдан авсанаас шалтгаалжээ.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 3,475,311.3 мянган төгрөг болж, 164,364.9 мянган төгрөгөөр буурсан нь урсгал төсвийн хөрөнгөөр 52,175.0 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж худалдан авч, 95,550.0 мянган төгрөгийн авто тээврийн хэрэгслийг үнэ төлбөргүй Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын 2022 оны 9 дүгээр сарын 8-ны өдрийн 356 дугаар тогтоолыг үндэслэн Төрийн тусгай хамгаалалтын газарт шилжүүлж, тайлант хугацаанд 142,488.6 мянган төгрөгийн элэгдлийн зардал тооцсон байна.

Өр төлбөр дансны үлдэгдэлд 200.0 мянган төгрөг нь тайлант онд Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих дэд сангийн зээлийн эргэн төлөлтийг данс андуурагдан хийгдсэнээс үүссэн өр байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 5,039,205.7 мянган төгрөг болж 160,408.1 мянган төгрөгөөр буурсан нь тайлант оны үр дүнгээс шалтгаалжээ.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаар нийт орлого өмнөх оноос 1,800,172.4 мянган төгрөгөөр буюу 72.8 хувиар өссөн нь урсгал санхүүжилтийн орлого 1,782,192.6 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэнтэй холбоотой байна

Нийт зардал өмнөх оноос 3,143,093.1 мянган төгрөгөөр буюу 3.6 дахин өсчээ. Энэ нь өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил 45,409.1 мянган, ажил олгогчийн нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл 8,428.6 мянган, байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал 5,013.9 мянган, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээ 12,274.5 мянган, урсгал шилжүүлэг 3,286,637.2 мянган төгрөгөөр тус тус өсч, хангамж, бараа материалын зардал 39,426.5 мянган, эд хогшил, урсгал засварын зардал 12,863.1 мянган, томилолтын зардал 9,972.0 мянган, бараа үйлчилгээний бусад зардал 152,408.7 мянган төгрөгөөр тус тус буурсан нь нөлөөлжээ.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2022 оны төсвийн төсөлд дараах нэр төрлийн зардлыг санхүүжүүлэхээр нийт 5,571,975.6 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, саналыг дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна. Үүнд:

- Тус байгууллага нь үндсэн үйл ажиллагааны зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг улсын төсвөөс 1,535,709.5 мянган төгрөг;
- Азийн Хөгжлийн банкны хөнгөлттэй зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа "Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн оролцоог хангах, үйлчилгээг сайжруулах төсөл"-ийн хүрээнд Улаанбаатар хотод Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний Хөдөлмөр эрхлэлт, үйлчилгээ хөгжлийн нэгдсэн төв, Дархан-Уул, Дундговь, Дорнод, Архангай, Хөвсгөл болон Ховд аймгуудад Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн жишиг 6 төвийг байгуулах эх үүсвэрийг улсын төсвөөс 4,036,266.1 мянган төгрөгөөр санхүүжүүлэх;

Тайлант оны төсвийн төслийн саналаас нийт 4,249,432.9 мянган төгрөгөөр буюу 1,322,542.7 мянган төгрөгөөр бууруулж баталсан байна. Үүнд:

- Өөрийн үндсэн үйл ажиллагааны зардлаас цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшлын зардлыг 97,095.0 мянга, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд олгох шимтгэл 20,636.7

мянган, байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал 110,025.1 мянган, хангамж, бараа материалын зардал 18,592.4 мянган, эд хогшил худалдан авах зардал 1,554.4 мянган, томилолт зочны зардал 24,192.0 мянган, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр 282,464.2 мянган, урсгал шилжүүлэг 25,000.0 мянган, нийт 579,559.8 мянган төгрөгөөр бууруулж;

- Нийт 6 аймгийн "Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн оролцоог хангах, үйлчилгээг сайжруулах төсөл"-ийн зардлаас 742,982.9 мянган төгрөгөөр бууруулж тус тус баталсан байна.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд нийцүүлэн төсвийн төслийг бодитой, үндэслэлтэй боловсруулаагүйгээс шалтгаалжээ.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөрийн 2 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 956,149.7 мянган, 6 аймгийн төслийн зардлыг санхүүжүүлэхээр 3,244,848.2 мянган, үнэ төлбөргүй хөрөнгийн орлого 48,435.0 мянган, нийт 4,249,432.9 мянган төгрөгийг улсын төсвөөс санхүүжүүлэхээр баталсан байна.

Гүйцэтгэлээр тус төвийн өөрийн үндсэн үйл ажиллагаанд улсын төсвөөс 956,149.7 мянган, 6 аймгийн төслийн үйл ажиллагаанд 3,244,848.2 мянган, нийт 4,200,997.9 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан 48,435.0 мянган төгрөг, үйл ажиллагааны орлогоос 12,000.0 мянган төгрөгийг бүрдүүлж, үндсэн үйл ажиллагаанд 895,276.7 мянган төгрөгийг зарцуулж, 3,317,723.2 мянган төгрөгийг буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 21.1 хувьтай байгаа нь 6 аймгийн төслийн үйл ажиллагааны санхүүжилтыг зарцуулалгүй 100.0 хувь буцаан төвлөрүүлснээс шалтгаалжээ.

Тус төвийн үндсэн үйл ажиллагааны зардлын гүйцэтгэл 895,276.7 мянган төгрөг буюу 93.6 хувийг зарцуулсан байна. Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал 30,260.9 мянган, байр ашиглалтын зардлыг 10,694.3 мянган, хангамж, бараа материалын зардлыг 1,819.1 мянган, эд хогшил худалдан авах зардлыг 459.7 мянган, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийг 24,139.0 мянган төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулж, томилолтын зардлыг 6,500.0 мянган төгрөгөөр хэтрүүлсэн байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	/мянган төгрөгөөр/	
				Зөрүү	Биелэлт
1	72206-Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөгжил хамгаалал	4,249,432.9	895,274.7	(3,354,158.2)	21.1
1.1	80101-Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	4,200,997.9	895,274.7	(3,305,723.2)	21.3
1.2	Хөрөнгийн зардал	48,435.0		(48,435.0)	(100)

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т "нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна" гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 8,849.0 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, бараа материалын зардалд 1,389.0 мянган төгрөгийг зарцуулж, 7,460.8 мянган төгрөгийг буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д "Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана" гэж заасны дагуу Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах, анхан шатны баримтын бүрдүүлэлт, үндсэн хөрөнгөнд тавих хяналтыг сайжруулах, элэгдлээрээ анхны өртгөө бүрэн нөхсөн боловч ашиглагдаж байгаа хөрөнгийн үнийг шинэчлэн тогтоох саналыг ТӨБЗГ-т хүргүүлж, шийдвэрлүүлж байхтай холбоотой өгсөн зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитыг Их наяд Аудит ХХК-ийн ахлах аудитор М.Энхтуул, аудитор М.Мөнхзул нар гүйцэтгэж, хяналтыг захирал Х.Ариунзул нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг "Их наяд Аудит" ХХК-д 2023 оны 1 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 1/43 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлыг тооцох эх сурвалжийг 2021 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайланг, суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг "дунд" гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 3,910,780.7 мянган төгрөгөөс 1 хувиар буюу 39,107.8 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Тайлант онд зарцуулсан бичгийн цаас, хувилагч, хэвлэгчийн хорны зардлыг өмнөх жилийн гүйцэтгэлтэй харьцуулахад 3,076.8 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн дагуу тус байгууллага нь дэд, орлогч даргын 2 орон тоог хасаж, нэг удаагийн тэтгэвэр тэтгэмж олгоогүй, суурин утасны төлбөрөөс өөр төрлийн утасны зардал гараагүй байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан "Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Аудитаар тус хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн давхардал, ач холбогдол, үр нөлөөг харгалзан 12 төрлийн мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст ил тод байршуулсан эсэхийг хамруулан шалгалаа.

Шилэн дансны цахим хуудсанд 145 мэдээлэл байршуулахаас 101,274,100.00 төгрөгийн орлогын 2 гүйлгээ дутуу, 21,218,000.00 төгрөгийн зарлагын 3 гүйлгээ дутуу, худалдан авалтын 7,218,000.00 төгрөгийн 1 гүйлгээ дутуу байршуулсан байна. Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3-т "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх", 6.4.5-д "цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг гүйлгээ тус бүрээр, гүйлгээний агуулга, хүлээн авагчийн нэр" гэж заасантай нийцэхгүй, санхүүгийн тайлангийн "үнэн зөв" батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Шилэн дансны цахим хуудсанд мэдээллийг хугацаанд нь бүрэн байршуулах, шилэн дансны тухай хуулийг мөрдөж ажиллах, хариуцлага тооцох албан шаардлага хүргүүлэх.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Завсрын аудитаар нийт 70,152.2 мянган төгрөгийн 7 алдаа зөрчил илрүүлснээс 31,893.0 мянган төгрөгийн 4 зөвлөмжийг хэрэгжүүлж, 38,259.2 мянган төгрөгийн 3 зөрчлийг хэрэгжүүлээгүй тул тайлант оны зөрчилд оруулсан.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн 1,144.0 мянган төгрөгийн алдаа зөрчлийг арилгах 1 албан шаардлага, 7,309.8 мянган төгрөгийн алдаа зөрчилд давтан гаргахгүй байх 1 зөвлөмж хүргүүлснийг 100.0 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Албан шаардлага	1	1,144.0	1	1,144.0	100.0
Зөвлөмж	1	7,309.8	1	7,309.8	100.0
Нийт дүн	2	8,453.8	2	8,453.8	100.0

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Өмнөх оны аудитаар дурьдсан ЗГ-ын 2021 оны 4 дүгээр сарын 7-ны өдрийн 88 дугаар тогтоолоор Дэл оюу дөл ХХК-д протезийн үйлдвэрийн үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор олгосон санхүүжилтийн эргэн төлөлт тайлант онд хийгдээгүй тул дараагийн аудитаар дахин анхаарч авч үзэх шаардлагатай гэж үзлээ.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 81,625.6 мянган төгрөгийн нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналтай холбоотой 5 алдаа илэрснийг аудитын явцад залруулсан. Үүнд:

- Бараа материалын тайланд 72.6 мянган төгрөгийн бичиг хэргийн материалыг тооцооны дансаар дамжуулахгүй шууд зардалд бүртгэсэн, шаардах хуудасгүй 35.7 мянган төгрөгийн бараа материал зарлагадсан зэрэг нийт 108.3 мянган төгрөгийн алдааг залруулж бүртгэн баримтжуулсан.
- Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 356 дугаар тогтоолоор үндсэн хөрөнгө балансаас балансад шилжүүлэхдээ 74,051.3 мянган төгрөгийн үлдэх өртөгтэй хөрөнгө шилжүүлэх байсныг 66,885.0 мянган төгрөгөөр шилжүүлж 7,166.3 мянган төгрөгөөр дутуу бүртгэснийг залруулж бүртгэсэн.
- Санхүүгийн үр дүнгийн тайланд тендерийн 11,800.0 мянган төгрөгийн орлогыг орлогоор хүлээн зөвшөөрч, бүртгэл тайланд тусгаагүй байсныг залруулж бүртгэсэн.
- Санхүүгийн үр дүнгийн тайланд цалингийн зардлыг 9,734.4 мянган төгрөгөөр илүү, ажил олгогчийн нийгмийн даатгалын зардлыг 8,359.9 мянган төгрөгөөр дутуу тусгасныг залруулж бүртгэсэн.
- Цалингаас суутгасан нийгмийн даатгалын шимтгэлийг журналд 8,136.2 мянган төгрөгөөр илүү тусгасныг залруулж бүртгэсэн.
- Мөнгөн хөрөнгийн журналаас зарлагыг анхан шатны баримттай тулган шалгахад 53,040.3 мянган төгрөгийн и-баримтын бүрдэл дутуу байсныг залруулж бүртгэсэн.

Аудитаар нийт 33,489.5 мянган төгрөгийн зөрчил¹ илэрснээс, 6,490.0 мянган төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 3,076.8 мянган төгрөгийн албан шаардлага хүргүүлж, 23,922.7 мянган төгрөгийн зөвлөмж өгсөн.

Аудитаар илэрсэн 33,489.5 мянган төгрөгийн зөрчил нь тогтоосон ерөнхий материаллаг байдал түвшин 39,107.8 мянган төгрөгөөс бага тул "Өөрчлөлтгүй" дүгнэлт өгсөн.

5.1 Төлбөрийн акт

Тайлант онд албан томилолтын ажлын тайлан болон анхан шатны бүрдэл дутуу баримтаар 6,490,000.00 (зургаан сая дөрвөн зуун ерэн мянга) төгрөгийг зарцуулсан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7-д "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно", 20 дугаар зүйлийн 20.1.4-д "хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар, эсхүл анхан шатны баримтаар баталгаажаагүй ажил, гүйлгээг бүртгэхгүй байх" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн акт тогтоосон.

5.2 Албан шаардлага

Тайлант онд зарцуулсан бичгийн цаас, хувилагч, хэвлэгчийн хорны зардлыг өмнөх жилийн гүйцэтгэлтэй харьцуулахад 3,076,800.00 (гурван сая далан зургаан мянга найман зуу) төгрөгөөр илүү зарцуулсан байна.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.4-д "Бичиг хэрэг, албан хэрэг хөтлөлтийг байгууллагын дотоод сүлжээнд цахим хэлбэрт шилжүүлэх зэргээр бичгийн цаас, хувилагч, хэвлэгчийн хорны зардлыг хэмнэх" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

¹ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Шийдвэрлэсэн нь: Төсвийг зориулалтын дагуу үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж зарцуулж байх албан шаардлага хүргүүлсэн.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Мөнгөн хөрөнгийн данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Мөнгөн хөрөнгийн журналаас зарлагыг анхан шатны баримттай тулган шалгахад 14,791.2 мянган төгрөгийн и-баримтын бүрдэл дутуу байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7-д "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно", Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.3.2-т "бараа, ажил, үйлчилгээг борлуулсан тухай бүр төлбөрийн баримтыг татвар төлөгчид олгоно" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй, иж бүрэн байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Бараа материал худалдан авах, ажил үйлчилгээний төлбөрийг И-баримтаар баталгаажуулж, анхан шатны баримтын бүрдүүлэлтэд тавих хяналтыг сайжруулж ажиллах.

2. Үндсэн хөрөнгийн данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Үндсэн хөрөнгийн дансанд бүртгэлтэй ашиглалтын хугацаа дуусаж, элэгдлээрээ анхны өртгөө бүрэн нөхсөн боловч ашиглагдаж байгаа 8 нэр төрлийн 9,131.5 мянган төгрөгийн дансны үнэ бүхий хөрөнгийг бодит үнэ цэнээр нь үнэлж бүртгээгүй, шинэчлэн тогтоох саналыг ТӨБЗГ-т хүргүүлж, шийдвэрлүүлээгүй байгаа нь ТӨБЗГ-ын 2019 оны 271 дүгээр тогтоолоор баталсан "Төрийн болон орон нутгийн өмчид эд хөрөнгө олж авах, бүртгэх, данснаас хасах, шилжүүлэх журам"-ын 7.1-д "Төрийн өмчит хуулийн этгээд нь эзэмшилдээ байгаа илүүдэл хөрөнгө болон элэгдэл хорогдлын шимтгэлээр анхны үнийг нөхсөн, түүнчлэн нөхөөгүй боловч гэмтэж засаж сэлбээд өөр зориулалтаар ашиглаж болох эд хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа болон үнийг шинэчлэн тогтоох саналыг бэлтгэн Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт ирүүлж шийдвэрлүүлнэ" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Үндсэн хөрөнгөнд тавих хяналтыг сайжруулж, элэгдлээрээ анхны өртгөө бүрэн нөхсөн боловч ашиглагдаж байгаа хөрөнгийн үнийг шинэчлэн тогтоох саналыг ТӨБЗГ-т хүргүүлж, шийдвэрлүүлэх.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 9 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Бараа материалын тайланд бичиг хэргийн 72.6 мянган төгрөгийг тооцооны дансаар дамжуулахгүй шууд зардалд бүртгэсэн, шаардах хуудасгүй 35.7 мянган төгрөгийн бараа материал зарлагдсан байна.	2	108.3			2	108.3	2	108.3				
Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 356 дугаар тогтоолоор үндсэн хөрөнгө балансаас балансад шилжүүлэхдээ 74,051.3 мянган төгрөгийн үлдэх өртөгтэй хөрөнгө шилжүүлэх байсныг 66,885.0 мянган төгрөгөөр шилжүүлсэн байна.	1	7,166.3			1	7,166.3	1	7,166.3				
Санхүүгийн үр дүнгийн тайланд тендерийн 11,800.0 мянган төгрөгийн орлогыг орлогоор хүлээн зөвшөөрч, бүртгэл тайланд тусгаагүй.	1	11,800.0	1	11,800.0			1	11,800.0				
Санхүүгийн үр дүнгийн тайланд цалингийн зардлыг 9,734.4 мянган төгрөгөөр илүү, ажил олгогчийн нийгмийн даатгалын зардлыг 8,359.9 мянган төгрөгөөр дутуу, зөрүү 1,374.5 мянган төгрөгөөр илүү тусгасан.	2	1,374.5			2	1,374.5	2	1,374.5				
Цалингийн хүснэгтээрх ажилтанаас суутгасан нийгмийн даатгалын шимтгэлийг журналд илүү тусгасан.	1	8,136.2			1	8,136.2	1	8,136.2				
Мөнгөн хөрөнгийн журналаас зарлагыг анхан шатны баримттай тулган шалгахад	1	53,040.3			1	53,040.3	1	53,040.3				

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

53,040.3 мянган төгрөгийн и-баримтын бүрдэл дутуу байна.												
Дүн	8	81,625.6	1	11,800.0	7	69,825.6	8	81,625.6				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс:									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Мөнгөн хөрөнгийн журналаас зарлагыг анхан шатны баримттай тулган шалгахад 14,791.2 мянган төгрөгийн и-баримтын бүрдэл дутуу байна.	1	14,791.2					1	14,791.2				
Тайлант онд зарцуулсан бичгийн цаас, хувилагч, хэвлэгчийн хорны зардлыг өмнөх жилийн гүйцэтгэлтэй харьцуулахад 3,076.8 мянган төгрөгөөр илүү зарцуулсан.	1	3,076.8			1	3,076.8						
Үндсэн хөрөнгийн дансанд бүртгэлтэй ашиглалтын хугацаа дуусаж, элэгдлээрээ анхны өртгөө бүрэн нөхсөн боловч ашиглагдаж байгаа 8 нэр төрлийн 9,131.5 мянган төгрөгийн дансны үнэ бүхий хөрөнгийг бодит үнэ цэнээр нь үнэлж бүртгээгүй, шинэчлэн	1	9,131.5					1	9,131.5				

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

тогтоох саналыг ТӨБЗГ-т хүргүүлж, шийдвэрлүүлээгүй байна.												
Тайлант онд албан томилолтын ажлын тайлан болон анхан шатны бүрдэл дутуу баримтаар 6,490.0 төгрөгийг зарцуулсан байна.	1	6,490.0	1	6,490.0								
Дүн	4	33,489.5	1	6,490.0	1	3,076.8	2	23,922.7				

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны цахим хуудсанд 101,274.1 мянган төгрөгийн орлогын 2 гүйлгээ дутуу, 21,218.0 мянган төгрөгийн зарлагын 3 гүйлгээ дутуу, худалдан авалтын 7,218.0 мянган төгрөгийн 1 гүйлгээ дутуу байршуулсан байна.	1	129,710.1			1	129,710.1		
Дүн	1	129,710.1			1	129,710.1		

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023

02

24

№ 116/АД/50458

Улаанбаатар хот

СНАГ-2023/310/НА-СТА-ТМЗ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Тайлант онд зарцуулсан бичгийн цаас, хувилагч, хэвлэгчийн хорны зардлыг өмнөх жилийн гүйцэтгэлтэй харьцуулахад 3,076,800.00 (гурван сая далан зургаан мянга найман зуу) төгрөгөөр илүү зарцуулсан байна.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.4 "Бичиг хэрэг, албан хэрэг хөтлөлтийг байгууллагын дотоод сүлжээнд цахим хэлбэрт шилжүүлэх зэргээр бичгийн цаас, хувилагч, хэвлэгчийн хорны зардлыг хэмнэх" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1-т заасныг үндэслэн **ШААРДАХ** нь:

1. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлж, төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах, дээрх зөрчлийг арилгаж, биелэлтийг 2023 оны 9 дүгээр сарын 01-ний дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Ц.Нямсүрэн, нягтлан бодогч Б.Баасандолгор нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
ИХ НАЯД АУДИТ ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Ц.НАРАНЧИМЭГ
С.НАЦАГДОРЖ
Х.АРИУНЗУЛ

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Үндэсний дүүрэг, 1-р хороо, Бага тойруу-3, Засгийн газрын 4 дүгээр байр,
Утас 51-264330

Э. Албан шаардлага 2023.02.24 СНАГ-18.1000

0001080178

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 02 дугаар сарын 04 № 115/А0150458

Улаанбаатар хот

СНАФ-2023/310/НА-СТА-ТЧЗ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хөгжлийн-бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Шилэн дансны цахим хуудсанд 145 мэдээлэл байршуулахаас 101,274,100.00 төгрөгийн орлогын 2 гүйлгээ дутуу, 21,218,000.00 төгрөгийн зарлагын 3 гүйлгээ дутуу, худалдан авалтын 7,218,000.00 төгрөгийн 1 гүйлгээ дутуу байршуулсан байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1-т "мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх", 4.1.3-т "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх", 6 дугаар зүйлийн 6.4.5-д "цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг гүйлгээ тус бүрээр, гүйлгээний агуулга, хүлээн авагчийн нэр" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1-т заасныг үндэслэн ШААРДАХ нь:

1. Шилэн дансны хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж, мэдээллийг хугацаанд нь үнэн зөв, ил тод байршуулж, биелэлтийг 2023 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын захирал Ц.Нямсүрэн, нягтлан бодогч Б.Баасандолгор нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
ИХ НАЯД АУДИТ ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Ц.НАРАНЧИМЭГ
С.НАЦАГДОРЖ
Х.АРИУНЗУЛ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АКТ

2023

02

дугаар сарын 04

№ 20/ А0150458

Улаанбаатар хот

СНАГ-2023/310/НА-СТА-ТЧЗ

Төлбөр барагдуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Тайлант онд албан томилолтын ажлын тайлан болон анхан шатны бүрдэл дутуу баримтаар 6,490,000.00 (зургаан сая дөрвөн зуун ерэн мянга) төгрөгийг зарцуулсан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7 "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно", 20 дугаар зүйлийн 20.1.4 "хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар, эсхүл анхан шатны баримтаар баталгаажаагүй ажил, гүйлгээг бүртгэхгүй байх," гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 "Шалгагдагч этгээд төсөв, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.3-д заасныг үндэслэн **ТОГТООХ нь:**

1. Анхан шатны бүрдэл дутуу баримтаар зарцуулсан 6,490,000.00 (зургаан сая дөрвөн зуун ерэн мянга) төгрөгийг Үндэсний аудитын газрын Төрийн сан дахь 100900000601 дугаартай дансанд төслөрүүлэх.
2. Актын биелэлтийг 2023 оны 9 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Ц.Нямсүрэн, нягтлан бодогч Б.Баасандолгор нарт хариуцуулав.

АКТ ТОГТООСОН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
ИХ НАЯД АУДИТ ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Ц.НАРАНЧИМЭГ
С.НАЦАГДОРЖ
Х.АРИУНЗУЛ

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 7-р хороо, Бага тойруу-3, Засгийн газрын 4 дүгээр байр,
Утас 51-264250

Х.А. 2023.02.04 06:03:19.000

0001000534

01

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГА

ӨӨРЧЛӨЛТГҮЙ